

7

**Eliza-Mara Trofin (coordonator),
Luminița Ardelean, Ioana Enescu,
Mariana Gurtavenco, Liviu Ioani,
Adina Elena Sasu**

Gramatica Limbei Române

Fișe de lucru
pentru clasa a VII-a

pe lecții și unități de învățare,
cu itemi și teste de evaluare

EDITURA

Cuprins

Argument	5
----------------	---

Unitatea 1. TESTE INIȚIALE

Test inițial 1	7
Test inițial 2	9
Test inițial 3	11

VOCABULARUL. VARIAȚIE STILISTICĂ

Unitatea 2. VOCABULARUL. VARIAȚIE STILISTICĂ

A. VOCABULARUL

Sensul cuvintelor în context	14
Sensul de bază și sensul secundar. Sensul propriu, sensul figurat (actualizarea cunoștințelor)	14
Câmpul lexical (actualizarea cunoștințelor)	16
Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului	17
Derivarea. Cuvânt de bază, cuvânt derivat	17
Familia lexicală	19
Compunerea	20
Îmbinări libere de cuvinte. Locuțiuni. Cuvinte compuse	23
Categorii semantice	24
Sinonimele (actualizarea cunoștințelor)	24
Antonimele (actualizarea cunoștințelor)	26
Omonimele. Omografele (actualizarea cunoștințelor)	27
Cuvintele polisemantice (actualizarea cunoștințelor)	29
Paronimele. Confuzii paronimice	30
Pleonasmul	32

B. VARIAȚIE STILISTICĂ

Selecție lexicală în limba vorbită și limba scrisă. Termeni științifici. Limbaj popular. Variație regională a limbii.	
Valori stilistice ale diminutivelor	34
Propuneri de itemi pentru evaluare: Vocabularul. Variație stilistică	37
Test stadial 1	41

FONETICĂ. ORTOEPIE ȘI ORTOGRAFIE

Unitatea 3. FONETICĂ. ORTOEPIE ȘI ORTOGRAFIE

Tipuri de sunete. Vocale, semivocale, consoane. Corespondența dintre sunet și literă (actualizarea cunoștințelor)	46
Structura fonologică a cuvântului: diftong, triftong, hiat (actualizarea cunoștințelor)	48
Despărțirea cuvintelor în silabe – principiul fonetic (actualizarea cunoștințelor)	49
Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neadmise de normă	50
Propuneri de itemi pentru evaluare: Fonetică. Ortoepie și ortografie	51
Test stadial 2	54

GRAMATICĂ

ORGANIZAREA PROPOZIȚIEI ȘI A FRAZEI

Unitatea 4. SINTAXA. FRAZA. PROPOZIȚIA

Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin jonctiune. Conjuncțiile coordonatoare	58
Propoziția. Clasificarea propozițiilor (actualizarea cunoștințelor)	60
Punctuația enunțului. Norme de punctuație (virgula, punctul-și-virgula)	61
Propuneri de itemi pentru evaluare: Sintaxa. Fraza. Propoziția	62
Test stadial 3	64

FUNȚIILE SINTACTICE

Unitatea 5. PREDICATUL. SUBIECTUL

PREDICATUL	67
Predicatul verbal (actualizarea cunoștințelor)	67
Predicatul nominal. Verbul copulativ <i>a fi</i> (actualizarea cunoștințelor). Alte verbe copulative (<i>a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a rămâne, a părea, a însemna</i>).....	69
SUBIECTUL	71
Subiectul exprimat, subiectul neexprimat (inclus, subînțeles). Actualizarea cunoștințelor	71
Acordul predicatului cu subiectul	72
Propuneri de itemi pentru evaluare: Predicatul. Subiectul	73
Test stadial 4	76

Unitatea 6. ATRIBUTUL. COMPLEMENTELE. CIRCUMSTANȚIALELE

TRIBUTUL (actualizarea cunoștințelor)	79
Atributul realizat prin adjectiv, numeral cu valoare adjectivală	79
Atributul realizat prin substantiv, numeral (cu valoare pronominală, substantivală)	81
Atributul realizat prin pronume	82
Atributul realizat prin adverb.....	83
COMPLEMENTELE	84
Complementul direct, complementul indirect, complementul prepozițional (actualizarea cunoștințelor)	84
CIRCUMSTANȚIALELE	86
Circumstanțialul de loc, de timp, de mod (actualizarea cunoștințelor).....	86
Circumstanțialul de cauză. Topica în propoziție. Norme de punctuație.....	87
Circumstanțialul de scop. Topica în propoziție. Norme de punctuație.....	88
Propuneri de itemi pentru evaluare: Atributul. Complementele. Circumstanțialele	89
Test stadial 5	92

PĂRȚILE DE VORBIRE FLEXIBILE

Unitatea 7. VERBUL

Verbele predicative și verbele nepredicative (auxiliare, copulative).....	95
Modurile verbale (actualizarea cunoștințelor).....	97
Forme verbale nepersonale	99
Infinitivul. Participiul (actualizarea cunoștințelor).....	99
Gerunziul	100
Supinul	101
Utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale.....	102
Propuneri de itemi pentru evaluare: Verbul	103
Test stadial 6	106

Unitatea 8. SUBSTANTIVUL. ARTICOLUL

Substantive comune. Substantive proprii. Genul și numărul substantivelor. Substantive colective. Substantive defective (actualizarea cunoștințelor)	109
Cazurile și funcțiile sintactice ale substantivelor. Corelarea funcției sintactice cu cazul morfologic (actualizarea cunoștințelor)	112
Articolul hotărât, nehotărât, genitival, demonstrativ (actualizarea cunoștințelor)	114
Valori expresive ale substantivului.....	115
Propuneri de itemi pentru evaluare: Substantivul. Articolul	116
Test stadial 7	119

Unitatea 9. PRONUMELE

Pronumele personal. Pronumele de politețe. Pronumele reflexiv (actualizarea cunoștințelor).....	122
Pronumele demonstrativ și adjectivul pronominal demonstrativ	125

Pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv	128
Pronumele interogativ și adjectivul pronominal interogativ	132
Pronumele relativ și adjectivul pronominal relativ	134
Pronumele nehotărât și adjectivul pronominal nehotărât.....	137
Adjectivul pronominal de întărire	139
Pronumele și adjectivul pronominal negativ și negația în propoziție	140
Propuneri de itemi pentru evaluare: Pronumele	142
Test stadial 8	146

Unitatea 10. NUMERALUL

Numeralul cardinal. Numeralul ordinal. Posibilități combinatorii ale numeralului (actualizarea cunoștințelor).....	149
Propuneri de itemi pentru evaluare: Numeralul	151
Test stadial 9	154

Unitatea 11. ADJECTIVUL

Adjectivul propriu-zis. Adjectivul participial. Acordul adjectivului cu substantivul (actualizarea cunoștințelor)	157
Gradele de comparație/de intensitate ale adjectivului (actualizarea cunoștințelor)	159
Posibilități combinatorii ale adjectivului. Topica adjectivului	160
Propuneri de itemi pentru evaluare: Adjectivul	162
Test stadial 10	165

PĂRȚILE DE VORBIRE NEFLEXIBILE

Unitatea 12. PĂRȚILE DE VORBIRE NEFLEXIBILE

Adverbul (actualizarea cunoștințelor)	167
Prepoziția. Conjunția (actualizarea cunoștințelor).....	170
Interjecția. Onomatopeele. Interjecția predicativă	172
Propuneri de itemi pentru evaluare: Părțile de vorbire neflexibile	174
Test stadial 11	177

Unitatea 13. TEST FINAL

Răspunsuri și bareme de notare.....

182

2. Vocabularul. Variație stilistică

A. VOCABULARUL

Sensul cuvintelor în context

Fișa de lucru 1

SENSUL DE BAZĂ ȘI SENSUL SECUNDAR. SENSUL PROPRIU, SENSUL FIGURAT (ACTUALIZAREA CUNOȘTIINȚELOR)

1 Citește cu atenție enunțurile de mai jos și observă prezența cuvântului *ochi* în fiecare dintre ele. Explică prin sinonimie – cuvinte sau expresii – schimbările de sens survenite. Trece-le în coloana din dreapta.

Exemplu:

Privea pe ochiul cât palma al unei ferestre.

= sticla ferestrei

1. Erau doi băieți numai de-o șchioapă, cu niște cușme mari până peste ochi. (M. Sadoveanu)	
2. Lebăda își zări chipul în ochiul de apă.	
3. La mâncare se uită numai c-un ochi și nu se supără când îl las neadăpat. (M. Sadoveanu)	
4. (...) sărutăm noi mâna părinților, luându-ne rămas-bun cu ochii înecați în lacrimi. (I. Creangă)	
5. Știuca scăpase făcând un ochi mare în năvod.	
6. Fața-i roșie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii. (M. Eminescu)	
7. Câteva ochiuri din lanț s-au tocit.	
8. Am aprins două ochiuri de aragaz.	

2 Scrie în coloana a doua numărul de ordine al enunțurilor de la exercițiul 1 în care cuvântul *ochi* este folosit cu:

A. Sensul propriu principal	
B. Sensul propriu secundar, rezultat prin extinderea sensului de bază	

3 Explică semnificațiile fragmentelor următoare, observând trecerea de la sensurile proprii la sensurile figurate.

Exemple	Interpretare
a) Banul e ochiul dracului.	a) Banul este o ispită provocatoare de rele.
b) Corb la corb nu-și scoate ochii.	b) Cei care fac rău sunt solidari între ei.
c) Prinde orbul, scoate-i ochii.	c)
d) cât te-ai freca la ochi	d)
e) de (pentru) ochii lumii	e)
f) ochi pentru ochi, dinte pentru dinte	f)

g) a fi numai ochi și urechi	g)
h) a dormi numai cu un ochi	h)
i) a vedea cu ochii altuia	i)
j) a păzi (îngriji) pe cineva ca pe ochii din cap	j)
k) a privi pe cineva cu ochi buni (sau răi)	k)
l) a da ochii cu cineva	l)
m) a-și vedea visul cu ochii	m)
n) a lua pe cineva la ochi	n)
o) a sorbi pe cineva din ochi	o)
p) a merge încotro vede cu ochii	p)

4 Termenii la care se referă definițiile următoare sunt cuvinte compuse în alcătuirea cărora se află substantivul *ochi*. Găsește-le!

Disc de sticlă (montat într-o garnitură metalică) care reflectă razele de lumină proiectate asupra lui și este folosit ca piesă de semnalizare la vehicule sau la panouri pe șosele.

?

Nume dat mai multor plante din familia compo-zeelor cu inflorescențe mari, albe.

?

5 Ilustrează prin câte două enunțuri sensurile diferite cu care pot fi utilizate cuvintele: *mână*, *față*, *piatră*, *a intra*, *a pierde*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

FUNȚIILE SINTACTICE

5. Predicatul. Subiectul

PREDICATUL

Predicatul verbal (actualizarea cunoștințelor)

Fișa de lucru 1

1 Subliniază predicatul verbal, menționând modul fiecărui verb.

a) Bătrânul a ridicat privirea spre mine cu o expresie foarte gravă și a început din nou să dea din cap. (...)
— N-ai vrea să bei o ceașcă de cacao înainte de plecare?

(J.D. Salinger, *De veghe în lanul de secară*)

b) Pe la geamurile albastrii de noapte, râdeau merii înfloriți, ca niște copii cu obraji clăbuciți de săpun.
(I. Teodoreanu, *În casa bunicilor*)

2 Completează textul cu predicatul verbal potrivit (*să ascundă, poți, să- socotești, pătrunde, are*).

Bazarul cel mare din Stambul e o hală nesfârșită, întinsă pe câteva pogoane de loc, dar mai degrabă un oraș în mijlocul orașului, fiindcă străzile, străduțele, ulițele, gangurile și piețele lui, toate sub un acoperiș drept, cu bolte de sticlă (...); prin ele, lumina zilei înjumătățită, odihnitoare și nesigură, ajutându-i negustorului cusurul mărfii. (...)

(Radu Tudoran, *Toate pânzele sus!*)

3 Analizează în tabel predicatul verbal din textul:

Soarele se ridicase numai de câteva palme pe cer, de-ai fi zis că apa mării încă nu se zbicise pe el și mai sfârâia, scoțând aburi verzui, când „Penelopa” se dezlipi de chei și, după ce-și scoase anevoie prova afară, se îndreptă greoaie pe canal în jos, luând drumul către Stambul. Bătea briza dimineții de la nord, vânt foarte prielnic pentru acest drum, dacă nu se întârea prea mult.

(Radu Tudoran, *Toate pânzele sus!*)

Predicatul	Exprimat prin	Modul	Timpul	Persoana	Numărul

4 Construieste câte un enunț în care predicatul verbal să fie realizat prin verb la:

a) modul imperativ, forma negativă;

b) modul indicativ, timpul imperfect.

EDITURA PARALELA 45

**Predicatul nominal. Verbul copulativ *a fi* (actualizarea cunoștințelor).
Alte verbe copulative (*a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a rămâne, a părea, a însemna*)**

Fișa de lucru 2

1 Bifează enunțurile în care identifici verbe copulative. Subliniază predicatul și precizează felul lui.

☐ Muzeul este pe prima la stânga.	☐ Copiii au rămas la cabană.
☐ Muzeul este spațios.	☐ Am rămas singuri acasă.
☐ Afacerile s-au făcut între cele două părți.	☐ Filmul acesta este de patru ore.
☐ S-au făcut mici de rușine.	☐ Filmul de aseară a fost interesant.
☐ El a însemnat un cuvânt din manual.	☐ Am ajuns la școală mai devreme.
☐ A te detașa înseamnă a te elibera.	☐ Ea a ajuns medic stomatolog.
☐ Colegii mei au ieșit singuri în oraș.	☐ Îi părea că te cunoaște.
☐ Majoritatea colegilor au ieșit avocați.	☐ Colegul nu părea supărat.

2 Încercuiește litera corespunzătoare enunțurilor în care descoperi predicatul nominal:

- Pe unde a ieșit de nu l-ai văzut?
- Fata se făcea, pe zi ce trecea, tot mai frumoasă.
- Nu știi ce a ieșit din urnă?
- Probabil că s-a făcut curățenie înaintea sosirii lor.
- Am auzit că fiul lor ar fi ieșit medic.
- Îi era frică de ce avea să se întâmple.
- Mi-am găsit carnetul în care am însemnat datele lor de naștere.
- Cu toată strădania părinților, el era la fel de obraznic.
- A exista înseamnă a gândi.

3 Se dau următoarele verbe: *a se face, a fi*. Alcătuieste un text de cel mult opt rânduri în care să exemplifici valoarea predicativă și copulativă a acestor verbe. Subliniază cu o linie verbele predicative și cu două linii verbele copulative.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Analizează predicatele nominale din textele următoare:

a) A cunoaște. A iubi.

Înc-odată, iar și iară,
a cunoaște-nseamnă iarnă,
a iubi e primăvară.

(Lucian Blaga, *Primăvară*)

b) Mă gândeam că poate ar fi mai cuminte să rămân acasă, în biroul meu, lângă foc, în loc s-o pornesc prin bălării și noroaie spre Wuthering Heights. (...)

Din tot ce discutarăm, omul mi se păru foarte inteligent, de aceea, înainte de-a pleca, avusei îndrăzneala să-l rog să mă primească și a doua zi.

(Emily Brontë, *La răscruce de vânturi*)

Observație. Rezolvă exercițiul pe o foaie separată, apoi atașează-o la portofoliul personal.

5 Construiește enunțuri în care să existe un predicat nominal format din:

a) verbul copulativ *a părea* și numele predicativ exprimat prin adjectiv participial;

b) verbul copulativ *a ieși* și numele predicativ exprimat prin substantiv;

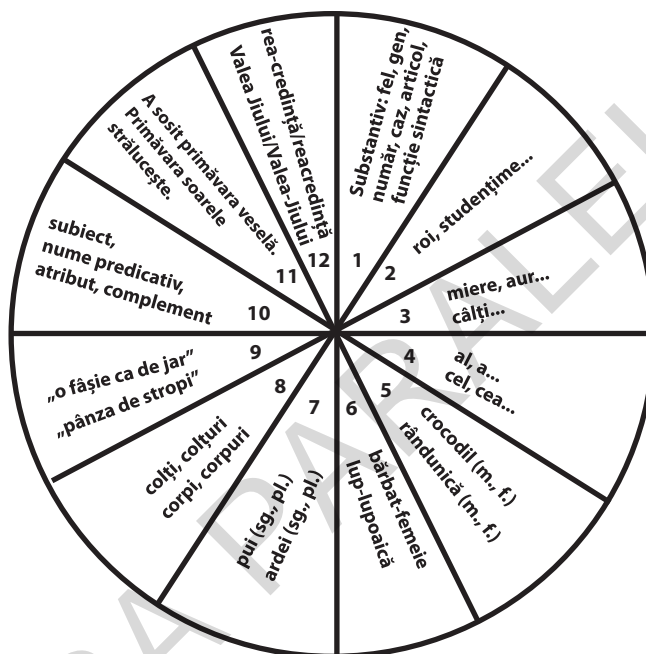
c) verbul copulativ *a rămâne* și numele predicativ exprimat prin pronume demonstrativ de identitate.

8. Substantivul. Articolul

Substantive comune. Substantive proprii. Genul și numărul substantivelor. Substantive colective. Substantive defective (actualizarea cunoștințelor)

Fișa de lucru 1

1 Studiind cu atenție exemplele de mai sus, identifică și denumește particularitățile vizate de ele. Le vei regăsi în exercițiile propuse la acest capitol. Ordinea lor este arbitrară.

1. Analiza gramaticală a substantivului	7. Substantiv cu aceeași formă la sg. și pl.
2.	8.
3.	9.
4.	10.
5.	11.
6.	12.

2 Subliniază varianta corectă:
 bestseller/best-seller
 bunăvoință/bună-voință
 sud est/sud-est
 extra-fin/extrafin
 portavion/port-avion
 radio-jurnal/radiojurnal
 reacredință/rea-credință
 stea-de-mare/stea de mare

Făt Frumos/Făt-Frumos
 Șerban-Vodă/Șerban Vodă
 Vârful cu dor/Vârful cu Dor
 Africa Centrală/Africa-Centrală
 Curtea de Argeș/Curtea-de-Argeș
 Valea-Jiului/Valea Jiului
 Carul-mic/Carul-Mic
 Sfarmă-Piatră/Sfarmă Piatră

3 Explică scrierea cu majusculă a substantivelor marcate:

- Tu te lauzi că **Apusul** înainte și s-a pus?

(M. Eminescu, *Scrisoarea III*)

- Știi una, moș Luca... **Găinușa**-i spre asfințit, **Rarițele** de-asemine...

(I. Creangă, *Amintiri din copilărie*)

4 Scrie forma de dativ-genitiv a următoarelor substantive compuse:

- drum-de-fier
- ciuboțica-cucului
- Târgu Jiu
- Valea Prahovei

5 Alcătuieste câte un enunț cu forma de plural a următoarelor substantive compuse:

- prim-ministru:
- ardei iute:
- vagon-cisternă:
- făt-frumos:

6 Marchează prin subliniere forma corectă/formele corecte a/ale următoarelor substantive. Consultă, dacă e nevoie, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (2021)!

tumoră – tumoare	adaus – adaos	flanelă – flanea	filigram – filigran
container – conteinere	glonte – glonț	perină – pernă	măceș – măcieș
adoptie – adopțiune	petic – petec	sandală – sanda	agreement – agreare
echinox – echinoțiu	lăcaș – locaș	chiftea – piftea	computer – compiuter

7 Scrie ambele forme de plural ale următoarelor substantive:

- copertă
- căpșună

8 Alcătuieste enunțuri cu ambele forme de plural ale următoarelor substantive:

- arc

- calcul

- centru

- cilindru

- colț

- corp

9 Subliniază, în textul dat, substantivele cu aceeași formă la singular și la plural.

Doamna învățătoare ne-a deschis ochii spre lume. La umbra teiului din curtea școlii, noi, puii ei, ascultam vrăjiți povești cu tâlc. Le-am spus și eu fabula cu ariciul și ardeii cel uriaș, auzită de la unchiul meu.

10 Scrie câte cinci exemple de substantive defective de singular și de substantive defective de plural și alcătuiește enunțuri cu câte unul dintre ele.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11 Scrie câte două substantive colective derivate cu sufixele:

- -et
- -iș
- -ime
- -ărie
- -iște

12 Scrie câte un substantiv corespunzător adjectivelor:

atroce	perfect	curat
bun	speculativ	asidu

13 Scrie numele de locuitori corespunzătoare următoarelor toponime:

Brașov	Baia Mare	Bacău
Londra	Praga	Mangalia
Moscova	Budapesta	Paris

14 Construiește enunțuri cu locuțiunile substantivale provenite din următoarele locuțiuni verbale:

- a trece cu vederea

.....

- a-(i) părea rău

.....

- a nu băga de seamă

.....

- a-și bate joc

.....

- a lua în primire

.....

PĂRȚILE DE VORBIRE NEFLEXIBILE

12. Părțile de vorbire neflexibile

Adverbul (actualizarea cunoștințelor)

Fișa de lucru 1

1 Completează spațiile punctate pentru a obține adverbe derivate cu sufixele:
.....-ește;-iș;-âș.

2 Alcătuieste două enunțuri în care să folosești adverbe compuse. Subliniază adverbele.

.....

.....

3 Stabilește valorile morfologice ale cuvintelor marcate:

	Valoarea morfologică		Valoarea morfologică
• Tot nu înțelegi?	• Și tu poți greși.
• A stricat tot.	• A udat iarba și florile.
• Vino la mine luni.	• Și-a amintit poezia.
• Vine la mine în fiecare luni.	• Citește așa repede.
• Aleargă iute.	• Așa copil n-am văzut.
• A gustat un ardei iute.		

4 Alcătuieste enunțuri cu următoarele omofone și precizează partea (părțile) de vorbire:

- a) { demult:
- de mult:
- b) { altfel:
- alt fel:
- c) { defel:
- de fel:

5 Completează spațiile punctate cu adverbe la superlativul absolut realizat prin mijloace expresive.

- (departe) se vedea linia orizontului.
- (aproape) sunt stelele!

6 Corectează greșelile din enunțurile:

- Vom munci cei mai bine.
- Problemele de educație au fost cele mai amplu dezbătute.
- Mai te-a chemat vreodată?
- Suntem fermi convinși că vom reuși.
- La petrecere vom merge câți mai mulți.

7 Analizează adverbele din textul de mai jos, completând tabelul:

Familia lui Moromete se întorsese mai devreme de la câmp. Când ajunse acasă, Paraschiv, cel mai mare dintre copii, se dăduse jos din căruță.

(M. Preda, *Moromeții*)